

Personer lagförda för brott 2004

Sammanfattning

brå
brottsförebyggande rådet

Lagförda personer år 2004

År 2004 lagfördes cirka 114 900 personer för brott. I jämförelse med föregående år ökade antalet personer dömda i domstol med drygt 1 000 personer eller 2 procent. Även antalet personer som godkänt strafföreläggande utfärdat av åklagare ökade något, medan antalet personer som meddelats åtalsunderlåtelse minskade.

Antalet lagförda kvinnor år 2004 ökade i förhållande till år 2003 med cirka 1 200 personer eller 6 procent, samtidigt som antalet lagförda män i princip låg på en konstant nivå. Ökningen gäller framförallt unga lagförda kvinnor i åldern 15-17. Antalet lagförda kvinnor inom denna åldersgrupp ökade med cirka 690 personer eller 22 procent jämfört med året innan.

Här ges en kort sammanfattning av statistiken över personer lagförda för brott (lagföringsstatistik) år 2003. Statistiken över personer som lagförts för brott redovisar de personer som av domstol eller åklagare (strafföreläggande och åtalsunderlåtelse) bedömts vara skyldiga till brott. Lagföringsstatistiken används framför allt för att följa utvecklingen av olika påföljder. Däremot är det svårt att utifrån lagföringsstatistiken få en bild av brottsutvecklingen. För hjälp att tolka statistiken se "Tolka statistiken" här på BRÅ:s webbplats.

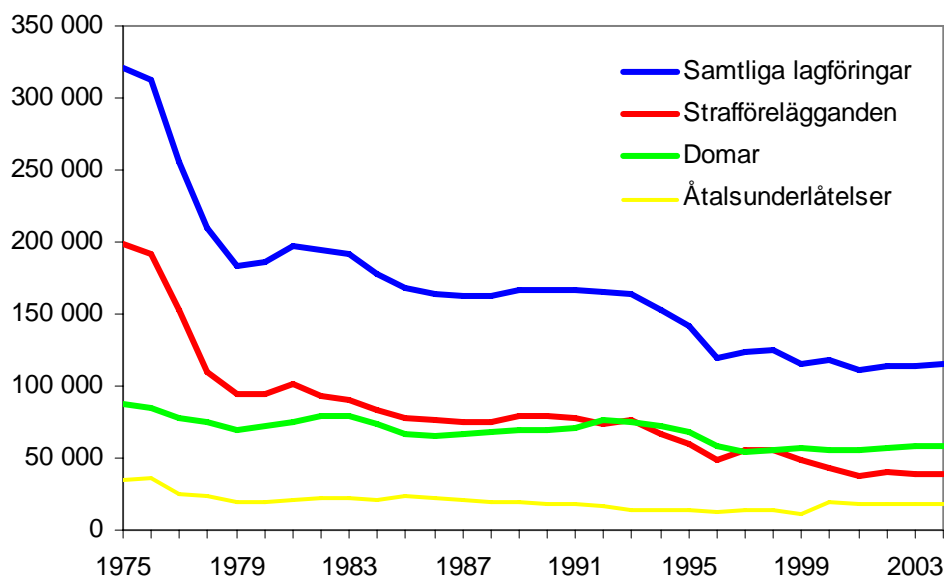
Personer lagförda för brott – struktur och utveckling

Att en person blir lagförd innebär förenklat att en person förklarats skyldig till brott. År 2004 lagfördes totalt cirka 114 900 personer för brott. Drygt hälften (58 650 personer) av de lagförda personerna dömdes för brott i domstol, medan de övriga cirka 56 250 personerna lagfördes direkt av åklagare genom strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse. Utöver dessa personer fick ytterligare cirka 259 000 personer böter direkt av polis, så kallad ordningsbot. Ordningsbot redovisas dock separat i lagföringsstatistiken och inkluderas således inte i begreppet lagförda personer.

I jämförelse med närmast föregående år ökade det totala antalet lagförda personer år 2004 något (1 150 personer eller 1 procent). Uppgången motsvaras i huvudsak av ett ökat antal personer lagförda i domstol (drygt 1 000 personer eller 2 procent) respektive personer lagförda genom strafföreläggande (knappt 600 personer eller 2 procent). Antalet meddelade åtalsunderlåtelser minskade emellertid med knappt 450 lagförda personer eller 2 procent under året.

I ett längre perspektiv, sedan år 1975, har antalet personer som lagförts för brott mer än halverats (se figur 1). Den största minskningen inträffade mellan åren 1975 och 1978 i samband med att fylleri avkriminaliserades år 1977. Under den efterföljande perioden har utvecklingen varit stabilare, men den har ändå markerats av en successiv minskning av antalet personer som lagförts för brott. Det är i synnerhet antalet utfärdade strafförelägganden som har minskat, vilket delvis kan förklaras av att det för allt fler brott, särskilt brott mot trafikförfattningar och smuglingsbrott, införts möjlighet att förelägga ordningsbot under åren (vilka redovisas separat i statistiken). När det gäller domar och åtalsunderlåtelser har nedgångarna inte varit lika kraftiga. Under perioden har det således skett en gradvis

förskjutning i lagföringsstrukturen så till vida att andelen strafförelägganden av samtliga lagförda personer minskat, medan andelen domar och åtalsunderlåtelse ökat.

Figur 1. Antal personer lagförda för brott, åren 1975-2004.

Brott

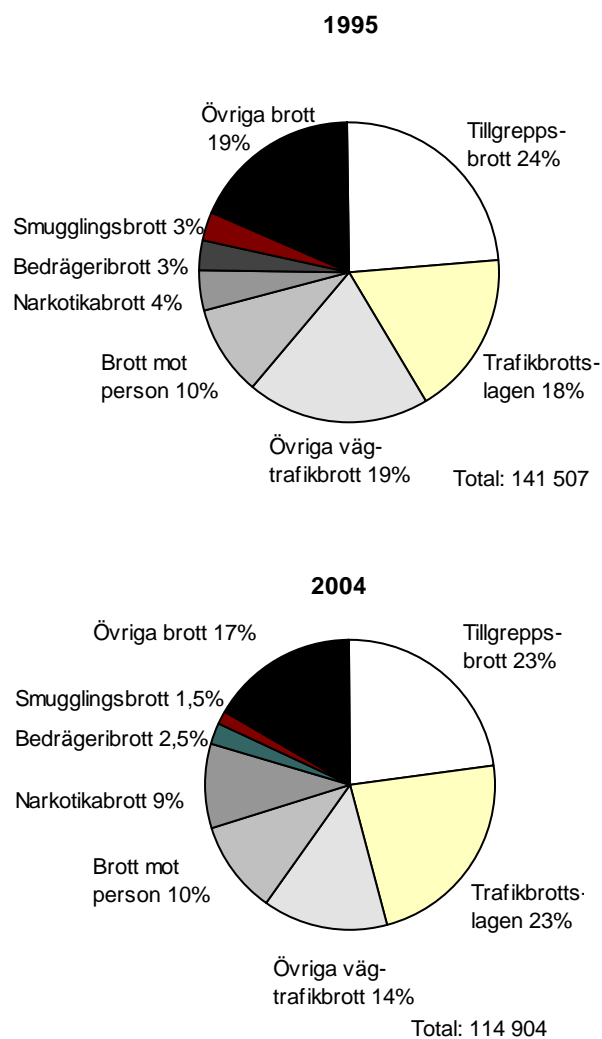
Brottstrukturen ger en bild av vilka brottstyper som lagföringarna omfattar under ett år. Redovisningen bygger dock på enbart huvudbrotten i lagföringarna, det vill säga det brott som har den strängaste påföljden i straffskalan, och ger därmed en viss underskattning av de mer lindriga brotten.

Trafikbrott är sett till huvudbrotten den vanligaste brottskategorin i samband med lagföringar. År 2004 lagfördes cirka 42 100 personer för brott mot olika vägtrafikförfattningar, vilket motsvarar omkring en tredjedel (37 procent) av samtliga lagförda personer. Bland dessa utgör brott mot trafikbrottslagen den största kategorin (cirka 26 200 lagföringar). I trafikbrottslagen dominerar brotten rattfylleri (inklusive rattfylleri under påverkan av narkotika) och olovlig körning. Jämfört med år 2003 ökade antalet personer lagförda för rattfylleri år 2004 något (190 personer eller 2 procent), medan lagförda för olovlig körning minskade (cirka 180 personer eller 1 procent).

Sett till en tioårsperiod har antalet lagförda för trafikbrott generellt sett minskat. År 1995 uppgick antalet lagförda för brott mot trafikbrottslagen och andra vägtrafikförfattningar till cirka 52 600 personer. Då även antalet lagförda för brott totalt sett minskade under denna period har dock inte andelen lagförda för trafikbrott förändrats nämnvärt sedan år 1995. Trafikbrottens minskade antal är bland annat en följd av att fler brott än tidigare mot de specialförfattningar som vid sidan av trafikbrottslagen reglerar olika trafikförseelser kommit att beivras genom ordningsbotsföreläggande.

Tillgreppsbrott är en annan vanligt förekommande brottskategori i lagföringar. År 2004 lagfördes cirka 26 500 personer för tillgreppsbrott av olika slag, vilket motsvarar omkring 23

procent av huvudbrotten bland samtliga lagförda personer. Detta är i princip samma nivå som året innan, då andelen lagförda för tillgreppsbrott uppgick till 22 procent. Bland tillgreppsbrotten dominerar snatteri, som sett till huvudbrotten utgör omkring hälften av tillgreppsbrotten i lagföringarna. År 2004 ökade antalet personer lagförda för snatteri med 1 650 personer eller 12 procent, i jämförelse med föregående år. Under en tioårsperiod har antalet lagförda för tillgreppsbrott ökat, medan *andelen* personer lagförda för tillgreppsbrott legat på en relativt stabil nivå mellan 20 och 25 procent.

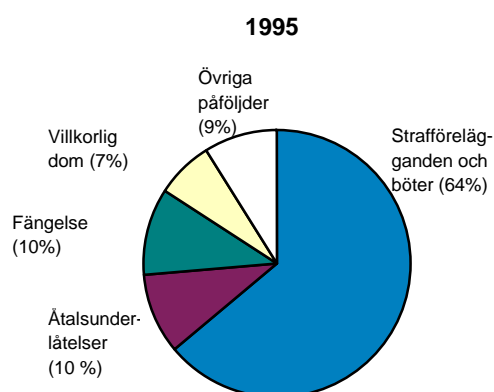

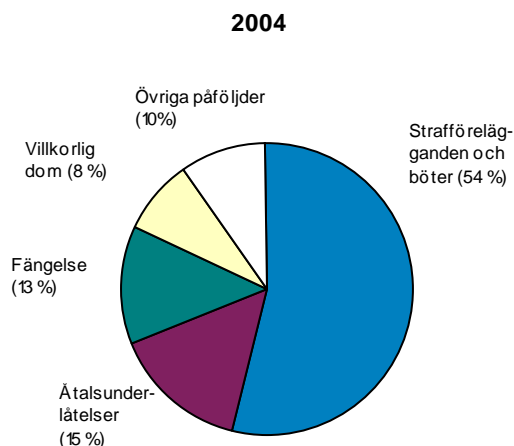
Figur 2. Andel personer lagförda för brott efter huvudbrott, år 1995 respektive år 2004.

Brott mot person (3-7 kap. BrB) utgjorde år 2004 cirka en tiondel (11 900 personer) av huvudbrotten i lagföringarna. Antalet personer lagförda för olika brott mot person som till exempel misshandel, olaga hot eller sexualbrott, har minskat något under den senaste tioårsperioden, samtidigt som *andelen* legat i princip oförändrat på en nivå kring 10 procent. Kategorin domineras av personer lagförda för misshandel (inklusive grov misshandel) som för år 2004 uppgick till drygt 7 700 personer eller cirka 7 procent av lagföringarna. Sett till en tioårsperiod har antalet lagförda för misshandel varierat kring en nivå på i genomsnitt 8 000 personer årligen i en svagt nedåtående trend. *Andelen* lagförda för misshandel har under samma period (1995-2004) legat på en relativt konstant nivå på 7 procent.

Påföljder

Med hjälp av lagföringsstatistiken är det möjligt att följa *utvecklingen* av olika påföljder. Såsom framgår i figur 3 har det skett vissa förändringar i påföljdsstrukturen under den senaste tioårsperioden (1995-2004). Till de större förändringarna under denna period hör en minskning i *andelen* personer som erhållit böter genom strafföreläggande, samt ökade andelar vad gäller personer som dömts till fängelse respektive meddelats åtalsunderlåtelse. Den minskade andelen personer som erhållit strafföreläggande ska ses mot bakgrunden av den utvidgning av ordningsbottsinstitutet som skedde i slutet av 1990-talet. Mindre ökningar kan även noteras för andelen lagförda personer som dömts till påföljden villkorlig dom respektive gruppen övriga påföljder, som bland annat avser påföljderna böter och skyddstillsyn. För dessa påföljder motsvaras dock inte de ökade andelarna av några antalsmässiga ökningar under perioden. Utan de större andelarna är istället en effekt av den relativt kraftiga nedgången i antalet strafförelägganden och därmed samtliga lagförda personer mellan åren 1995 till 2004. Vad gäller ökningen i antalet åtalsunderlåtelser kan denna delvis förklaras av att definitionen av en åtalsunderlåtelse i statistiken (det vill säga hur man räknar antalet åtalsunderlåtelser) ändrades något år 2000.

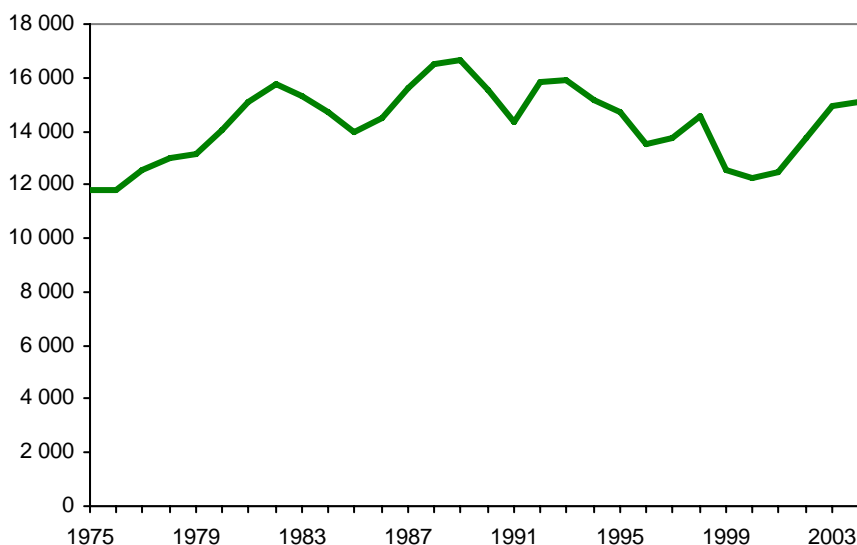
Figur 3. Andelen lagförda personer efter huvudpåföljd, åren 1995 och 2004.

Böter

Böter genom dom eller godkänt strafföreläggande är den vanligaste påföljden bland lagförda personer (se figur 3). År 2004 gavs böter som huvudpåföljd till cirka 61 550 personer. I jämförelse med år 2003 innebär det en ökning på 2 procent. Uppgången beror dels på en ökning i antalet personer dömda till böter i domstol (cirka 740 personer eller 3 procent), dels på en ökning i antal personer som godkänt strafföreläggande utfärdats av åklagare (knappt 600 personer eller 2 procent). Ökningen avser framförallt - både vad gäller böter i domstol eller genom strafföreläggande - personer med snatteri, ringa narkotikabrott eller brott mot trafikförordningen som huvudbrott.

Fängelse

År 2004 dömdes drygt 15 100 personer till *fängelse* som huvudpåföljd, vilket motsvarar en liten ökning med cirka 200 personer eller 1 procent jämfört med år 2003. Sett i ett längre perspektiv har det totala *antalet* fängelsedömda personer minskat successivt sedan slutet av 1980-talet. Fluktuationerna kring denna nedåtgående trend har dock varit relativt stora och sedan år 2000 har antalet personer som dömts till fängelse ökat kontinuerligt (se figur 4). Antalet fängelsedömda ligger dock ännu på en lägre nivå än i slutet av 1980-talet. Till följd av att antalet lagförda personer i ett längre perspektiv minskat relativt kraftigt har dock *andelen* lagförda personer som dömts till fängelse ökat över tid. År 2004 utgjorde de fängelsedömda 13 procent av samtliga lagförda personerna (se figur 3).

Figur 4. Antal personer dömda till fängelse, åren 1975-2004.

Uppgången år 2004 beror framförallt av på en ökning i antalet personer dömda till strafftider på mellan *över 2 till 6 månader*. Antalet personer inom denna straffidsgrupp ökade med cirka 280 personer eller 7 procent i jämförelse med föregående år. Även antalet personer dömda till längre strafftider på *över två år (inklusive livstid)* ökade något (cirka 60 personer eller 6 procent) jämfört med året innan. De långtidsdömda uppgår därmed till cirka 1 060 personer år 2004, vilket är den högsta noteringen sedan år 1975. Bakom ökningen av personer dömda till längre strafftider under året ligger framförallt ett ökat antal dömda till fängelse för grov narkotikasmuggling, grovt rån, våldtäkt samt mord och dråp. Antalet personer dömda till medellånga fängelsestraff på *över 6 månader till högst två år* ligger på en oförändrad nivå i jämförelse med föregående år, medan antalet dömda till korta strafftider på *högst 2 månader* minskade något. Minskningen av antalet korttidsdömda personer (100 personer eller cirka 1,5 procent omfattar bland annat personer dömda för grovt rattfylleri.

De förhållandevis små förändringarna i straffidsstrukturen, innebär att den genomsnittliga strafftiden i princip står oförändrad på drygt 8 månader, i jämförelse med år 2003. Införandet av alternativa påföljder till kortare fängelsestraff och en ökning av antalet dömda till längre strafftider har dock medfört att den genomsnittliga strafftiden ökat från cirka 6 till 8 procent sedan mitten av 1990-talet.

Rättspsykiatrisk vård

Under år 2004 dömdes 380 personer till *rättspsykiatrisk vård* som huvudpåföljd, varav en majoritet (drygt 260 personer eller 69 procent) med utskriftsprövning. Detta är ett oförändrat förhållande jämfört med år 2003 då 379 personer dömdes till påföljden. Antalet personer som överlämnas till rättspsykiatrisk vård har varierat kring en tämligen konstant nivå på i genomsnitt 360 personer sedan år 1975.

Skyddstillsyn

Under året dömdes cirka 6 300 personer till *skyddstillsyn*, en liten minskning med 120 personer eller 2 procent jämfört med år 2003. Antalet personer som dömdes till skyddstillsyn kombination med *kontraktsvård* respektive *fängelse* står i princip oförändrat jämfört med föregående år (för båda påföljds kombinationerna kan små minskningar på 1 procent var

noteras), medan antalet dömda till skyddstillsyn i kombination med *samhällstjänst* ökade med 10 procent under året (cirka 100 personer). Under en tioårsperiod har antalet dömda till skyddstillsyn med samhällstjänst fördubblats.

Villkorlig dom

Antalet personer dömda till påföljden *villkorlig dom* uppgick år 2004 till cirka 9 600 personer, vilket motsvarar en knapp ökning med drygt 120 personer eller 1 procent jämfört med året innan. Cirka 3 300 personer eller 34 procent dömdes till påföljden villkorlig dom i kombination med samhällstjänst. Det är i stort sett samma nivå som föregående år varför hela ökningen kan tillskrivas den renodlade påföljden villkorlig dom.

Sluten ungdomsvård och vård inom socialtjänsten

År 2004 dömdes 145 ungdomar till *sluten ungdomsvård* som huvudpåföljd. Detta motsvarar en ökning med drygt 30 personer eller 28 procent, jämfört med föregående år då 113 ungdomar dömdes till denna påföljd. Genomsnittstiden för de dömda till sluten ungdomsvård var nio månader, vilket kan jämföras med ett genomsnitt på tio månader år 2003. Knappt hälften (46 procent) av ungdomarna var dömda för rån eller grovt rån och en dryg femtedel för misshandel eller grov misshandel (22 procent) som huvudbrott.

Antalet personer dömda till *vård inom socialtjänsten* uppgick under år 2004 till knappt 2 700 personer, vilket motsvarar en *ökning* med drygt 100 personer eller 4 procent. Av dem som överlämnades till vård inom socialtjänsten år 2004 dömdes 487 personer även till ungdomstjänst, vilket motsvarar en dryg femtedel (18 procent) av samtliga ungdomar dömda till vård inom socialtjänsten. Under de senaste åren (2000-2003) har mellan 430-530 ungdomar dömts till vård inom socialtjänsten förenat med ungdomstjänst.

Kön

Majoriteten, knappt 95 050 personer eller 83 procent av samtliga lagförda personer år 2004 var män. Antalet lagförda kvinnor uppgick år 2004 därmed till knappt 19 900 personer eller 17 procent, vilket motsvarar en ökning med drygt 1 200 personer eller 6 procent jämfört med föregående år.

Antalet lagförda kvinnor låg under en längre period (åren 1980-1995) på en relativt stabil nivå på i genomsnitt 24 100 personer per år. Under den senaste tioårsperioden (åren 1995-2004) har detta antal sjunkit till en nivå på i genomsnitt 19 600 lagföringar årligen. *Andelen* kvinnor lagförda för brott har dock - till följd av det minskade totala antalet lagförda personer- ökat sedan början av 1990-talet från cirka 14 till 17 procent.

Egenmäktighet med barn, snatteri, förskingring och grov förskingring, missbruk av urkund och urkundsförfalskning är exempel på brottstyper där en relativt sett stor *andel* av de lagförda är kvinnor. År 2004 utgjorde kvinnorna mellan 38 och 59 procent av samtliga lagförda för dessa brottstyper. Männerna står istället för en stor *andel* av lagföringarna när det gäller bland annat olaga hot, grov misshandel, tillgrepp av fortskaffningsmedel, rån och grovt rån samt sexualbrott generellt. År 2004 utgjorde männen mellan 93 och 100 procent av samtliga lagförda för dessa brottstyper.

Ungdomar

Cirka 24 300 av de lagförda personerna år 2004 var i åldersgruppen 15-20 år, det vill säga en femtedel av samtliga personer som lagförts för brott. Detta är en ökning med drygt 1 200 personer eller 5 procent, i jämförelse med år 2003. Ökningen är starkt koncentrerad till flickorna inom åldersgruppen 15-20 år som år ökade med cirka 820 personer eller 17 procent jämfört med föregående år. Det kan jämföras med en ökning på cirka 390 personer eller 2 procent bland pojkarna inom samma åldersgrupp. Ser man enbart till åldersgruppen 15-17 år ökade antalet lagförda flickor med cirka 690 personer eller 22 procent, medan antalet lagförda pojkar ökade med cirka 170 personer eller 2 procent.

Generellt sett kan omkring hälften av uppgången tillskrivas ungdomar som fått strafföreläggande, framförallt för snatteri, missbruk av urkund och ringa narkotikabrott, under året. Denna lagföringstyp ökade med knappt 690 personer år 2004 jämfört med året innan. Men det ökade antalet lagförda inom åldersgruppen 15-20 år ungdomar omfattar även ungdomar dömts som i domstol (en ökning med cirka 330 personer) eller meddelats åtalsunderlåtelse (en ökning med cirka 200 personer). För just flickor i åldersgruppen 15-17 år återfinns den största antalsmässiga ökningen bland dem som lagförts för snatteri. Antalet lagförda flickor 15-17 med snatteri som huvudbrott ökade med 500 personer mellan åren 2003-2004. Det bör här påpekas att lagföringarna endast belyser de ungdomar som har kommit till de rättsvårdande myndigheternas kännedom. Det är således svårt att utifrån statistiken dra några generella slutsatser om de faktiska förhållandena när det gäller brottsligheten bland ungdomar.

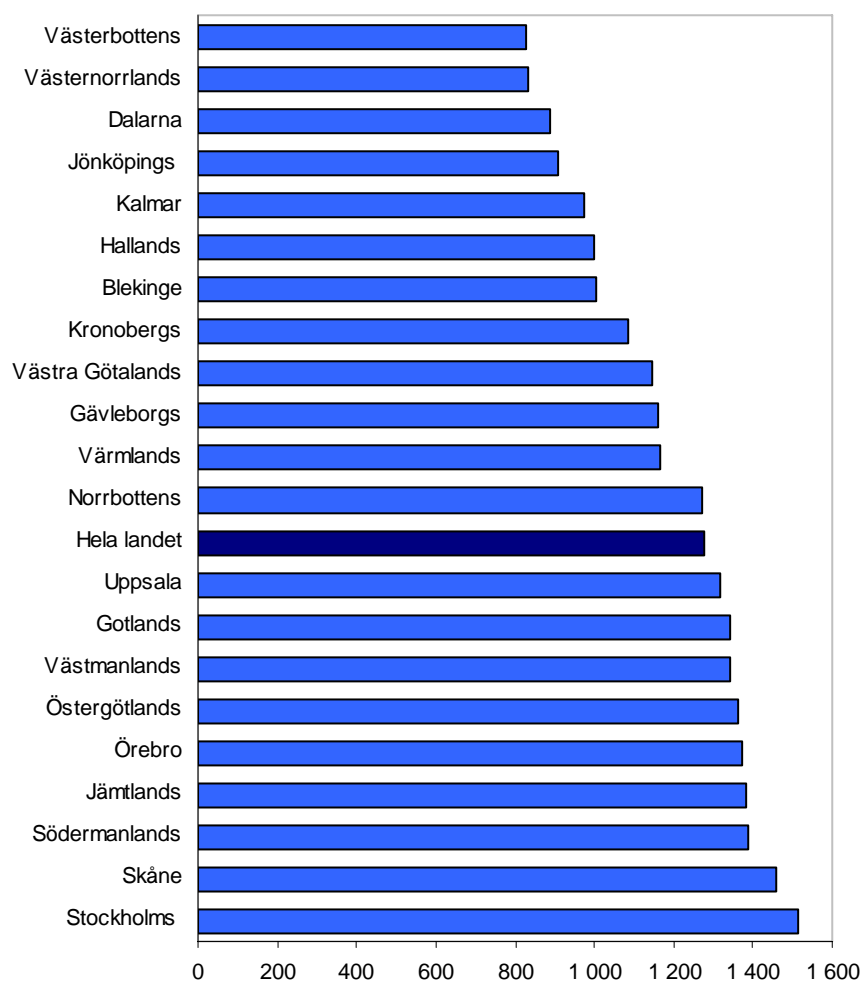
Ser man till den senaste tioårsperioden har antalet lagförda ungdomar minskat. År 1995 uppgick antalet lagförda inom denna grupp till cirka 31 050 personer, vilket i jämförelse med antalet år 2004 motsvarar en minskning med 22 procent. *Andelen* lagförda ungdomar av samtliga lagförda personer har dock legat på en relativt konstant nivå, mellan 19 och 22 procent, under denna period.

De huvudbrott för vilka en stor *andel* ungdomarna lagfördes år 2004 var framför allt missbruk av urkund (87 procent), tillgrepp av fortskaffningsmedel (53 procent), rån (56 procent) och skadegörelsebrott (50 procent). Brottstyper där *antalet* lagförda ungdomar i stället är förhållandevis högt är framför allt snatteri, stöld, olovlig körning, misshandel, ringa narkotikabrott och skadegörelse. Dessa brott utgör cirka 60 procent av samtliga huvudbrott bland ungdomarna år 2004.

Regional fördelning

Av figur 5 framgår att Stockholms län hade det största antalet lagförda personer per 100 000 av medelbefolkningen år 2004, följt av Skånes län. I dessa två län lagfördes cirka 1 520 respektive 1 460 personer per 100 000 i medelfolkmängden under året. För därutöver totalt sju län, däribland Södermanlands, Örebro och Uppsala, låg antalet lagförda relaterat till befolkningsmängden på mellan 1 300 och 1 400 personer. I dessa län ligger således antalet lagförda per 100 000 i medelbefolkningen över riksgenomsnittet på 1278 personer per 100 000 invånare. Det lägsta antalet lagförda personer i relation till medelfolkmängden hade Västerbottens, Västernorrlands och Dalarna län, med i genomsnitt 850 lagföringar per 100 000 invånare. I jämförelse med föregående år kan ökningarna i antalet lagförda per 100 000

invånare noteras för samtliga län förutom Södermanlands, Blekinge, Kalmar, Hallands och Västernorrlands län.

Figur 5. Antal personer lagförda för brott per 100 000 av medelfolkmängden i länen, år 2004.

Statistikens innehåll

Personer lagförda för brott

Statistiken över personer som lagförts för brott belyser strukturen, omfattningen och utvecklingen av den brottslighet som kan konstateras genom lagföringsbeslut. Statistiken används främst till att följa förändringar i påföljdsutvecklingen. Men statistiken kan även användas för att studera hur de lagförda personerna fördelas på ålder, kön och tidigare brottsbelastning.

I statistiken över personer lagförda för brott redovisas de personer som under ett kalenderår funnits skyldiga till brott genom ett lagföringsbeslut. Med ett beslut om lagföring avses i statistiken fällande domar i tingsrätt eller lagföringsbeslut utanför domstol, det vill säga av åklagaren utfärdat strafföreläggande eller meddelad åtalsunderlåtelse. Förelägganden av ordningsbot som också är en typ av lagföring redovisas genomgående separat i statistiken.

I denna redovisning ingår dessutom endast ordningsbot som utfärdats av polisen.

Huvudenhet i statistiken är en lagförd person. En enskild person kan emellertid lagföras vid flera tillfällen under ett år. I statistiken redovisas en lagförd person för varje enskilt lagföringsbeslut som gäller honom eller henne under mätperioden, så kallad bruttoredovisning. Detta betyder att om flera personer ingår i samma lagföring redovisas varje person som en enhet för sig i statistiken.

Statistiken omfattar samtliga fällande domar i tingsrätten, oavsett om domen vunnit laga kraft eller överklagats till högre instans. Det innebär att även personer, som dömts i tingsrätten men frikänts i högre instans, kommer att ingå i statistiken över lagförda personer. Huvudparten av domsluten har vunnit laga kraft. På motsvarande sätt ingår inte de personer som efter ett frikännande i tingsrätten har fällts för brott i högre instans i statistiken. (För närvarande pågår ett utvecklingsarbete vid BRÅ som syftar till att statistiken även ska innehålla beslut i högre instans). Strafföreläggande, som medför böter eller villkorlig dom, kan utfärdas av åklagare för brott där böter ingår i straffskalan. I statistiken redovisas dock endast strafförelägganden som godkänts av den tilltalade. Statistiken omfattar vidare sedan år 1999 samtliga meddelade åtalsunderlåtelser.

Insamling och bearbetning

Underlaget till statistiken bygger på de uppgifter som registreras vid Sveriges åklagarmyndigheter och domstolar. Uppgifter om domar levereras elektroniskt till BRÅ från Rikspolisstyrelsen (RPS) som samlar in dessa uppgifter via domstolarnas ärendehanteringssystem (VERA). Uppgifter om meddelade åtalsunderlåtelser och utfärdade strafförelägganden levereras på elektronisk väg till BRÅ från Åklagarmyndigheten (ÅM) från två system: åklagarväsendets brottsmålsdiarium (BRÅDIS) och åklagarnas ärendesystem för strafförelägganden (EnVis). På BRÅ görs olika kontroller, kompletteringar och rättningar av materialet innan uppgifterna sammanställs till statistik.

Redovisningsperiod

Statistiken över lagförda personer redovisas per kalenderår. Redovisningsperioden avser tiden för beslut om fällande dom i tingsrätten och åklagarens beslut om att utfärda strafföreläggande eller meddela åtalsunderlåtelse.

Brott- och påföljdsredovisning

Statistiken över lagförda personerna indelas efter typ av brott och påföljd, längd på utdömd fängelsestid, utdömda böters art och belopp samt lagföringarnas regionala fördelning.

Brottsredovisningen i statistiken omfattar samtliga rikstäckande författningar, såväl brottsbalken som brott mot specialstraffrättsliga författningar. I lagföringsstatistiken ingår därmed även brott som inte redovisas i statistiken över anmälda brott. Det gäller då framför allt vägtrafikbrott och andra lindriga bötesbrott. Klassificeringen av brott utgår ifrån de lagrum (författning, kapitel, paragraf, stycke etc.) som tillämpats i lagföringen och grundar sig således helt på den gällande lagstiftningen. Uppgifter om omständigheter kring brottet, som till exempel offrets kön eller relation till gärningsmannen ingår därför, till skillnad från statistiken över anmälda brott, inte i redovisningen. Försök, förberedelse, anstiftan och stämpling till brott ingår i redovisningen av de fullbordade brotten.

En person kan i en och samma lagföring dömas för flera brott. I statistiken redovisas brotten i lagföringarna enligt huvudbrottsprincipen. Den innebär att redovisningen sker enligt det brott i en lagföring som har den strängaste straffskalan. I de fall en lagföring rör flera brott med samma straffskala, väljs slumpmässigt ett av dessa brott som huvudbrott i redovisningen. I tolkningen av statistiken bör man tänka på att huvudbrottsprincipen ger en underredovisning av lindrigare brott. Vid jämförelse av brott mellan olika år eller perioder bör man även vara uppmärksam på förändringar i olika brotts straffvärde eftersom det kan påverka redovisningen av huvudbrott. Från och med statistiken för år 2004 framställer BRÅ även tabeller över samtliga brott i lagföringarna (tabell 405 och 491). Dessa tabeller kan beställas från statistikenheten.

I statistiken redovisas de påföljder som utdömts i domarna. Eftersom flera påföljder kan utdömas i en och samma dom redovisas, i likhet med brottsredovisningen, endast det så kallade huvudbrottet. Detta innebär att endast den mest ingripande påföljden (huvudpåföljden) i domslut där det förekommer flera påföljder redovisas. Huvudpåföljden väljs enligt en fastställd rangordning med fängelse först och ”påföljdseftergift” sist. Ett undantag gäller för de domar där det förekommer referenser mellan brott och påföljd. I de fall en viss påföljd refererar till ett brott som utgör huvudbrott i domen kommer denna påföljd att väljas som huvudpåföljd, även om det i domen förekommer en annan mer ingripande påföljd. Referenser förekommer i cirka 1 procent av domsluten under ett kalenderår.

Redovisning av kön, ålder och tidigare belastning

De lagförda personerna indelas i statistiken efter ålder, kön och antalet tidigare lagföringar. Åldersredovisningen utgår från de lagförda personernas ålder vid tidpunkten för lagföringsbeslutet. Tidigare belastning definieras i statistiken som samtliga beslut om lagföringar (dom, strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse) under en period om tio år före beslutsdatumet för den lagföring som redovisas i statistiken.

Regional indelning

Statistiken över personer lagförda för brott redovisas för hela landet och efter län. Indelningen efter län bygger på den geografiska placeringen av den tingsrätt eller åklagarmyndighet som har tagit beslutet om lagföring. Huvudregeln är att ett mål tas upp vid den tingsrätt eller åklagarmyndighet som finns i det område där brottet är begånget. Statistiken indelas även i statistiken efter åklagarmyndighet och tingsrätt (tabellserier 522 och 523).

BRÅ ansvarar för den officiella kriminalstatistiken och har till uppgift att förse rättsväsendets myndigheter, brottsförebyggande aktörer och övriga användare med statistik av god kvalitet som underlag för beslutsfattande, utredningsverksamhet, debatt och forskning.

BRÅ:s statistikenhet sammanställer och presenterar, utifrån insamlade uppgifter från rättsväsendets administrativa system, årligen cirka 400 tabeller på månads-, kvartals- och årsbasis inom områdena brott, för brott lagförda personer, kriminalvård och återfall i brott. Uppgifterna redovisas på såväl nationell som regional och lokal nivå.

Tabellerna publiceras på BRÅ:s webbplats, www.bra.se/statistik, tillsammans med tolkningsanvisningar, kommentarer och analyser, samt de två årliga publikationerna, Kriminalstatistik och Narkotikastatistik.